

Ορνιθοϊστορίες

Συντονισμός έργου: Μαρία Λαγογιάννη, Δρ Αρχαιολόγος
Σουζάνα Χούλια-Καπελώνη, Αρχαιολόγος

Σχεδιασμός περιεχομένου - γενική επιμέλεια: Έλενα Μπαζίνη, Αρχαιολόγος

Επιστημονική επιμέλεια: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Γραφιστική επιμέλεια: Σπήλιος Πίστας, Γραφίστας

Κείμενα: Τόνια Κουτσουράκη, Αρχαιολόγος - Αλεξάνδρα Σέλεη, Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος
Ρούλα Τρίγκου, Δασολόγος/Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία - Λευτέρης Σταύρακας/Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Ηλεκτρονική - καλλιτεχνική επεξεργασία: Ειρήνη Σταυριανού, Γραφίστας

Παιδαγωγική επιμέλεια: Χρύσα Αθιανού, Εκπαιδευτικός

Διορθώσεις κειμένων: Βιολέττα Ζεύκη, Αρχαιολόγος-Μεταφράστρια

Εικονογράφηση: Εικ. σελ. 1-9, 11, 12, 14-34, 37-39: Πασχάλης Δουγαλής/Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
Εικ. σελ. 13: Mike Langman
Εικ. σελ. 10, 35, 36: Διεύθυνση Μουσείων

ISBN: 978-960-386-225-3

©2015 Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων | Α΄ Έκδοση 2006

Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Διεύθυνση Μουσείων

Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας

Θεμιστοκλέους 5, 106 77

E-mail: dm@culture.gr

Απαγορεύεται η οποιαδήποτε μερική ή ολική ανατύπωση χωρίς την άδεια του εκδότη

Ευρετήριο

Αηδόνη - Ἀηδών	8
Αετός - Αἰετός	9
Πετεινός - Ἀλέκτωρ	10
Ψαραετός - Ἀλκίαιετος	11
Αλκυόνα - Ἀλκυών	12
Γερανός - Γέρανος	13
Κουκουβάγια - Γλαῦξ	14
Γύπας - Γῦψ	15
Τσαλαπετεινός - Ἐποψ	16
Ερωδιός - Ἐρωδιός	17
Γεράκι - Ἰέραξ	18
Τσίφτης - Ἰκτίνος	19
Κοκκινολαίμης - Κεβλήπυρις	20
Κιρκινέζι - Κερχνής	21
Κούκος - Κόκκυξ	22
Κάργια - Κολοιός	23
Κουρούνα - Κορώνη	24
Κότσυφας - Κόσσυφος	25
Μπεκάτσα - Κρέξ	26
Κύκνος - Κύκνος	27
Γλάρος - Λάρος	28
Πάπια - Νῆσσα	29
Πελαργός - Πελαργός	30
Πελεκάνος - Πελεκάς	31
Πετροπέρδικα - Πέρδιξ	32
Περιστέρι - Περιστερά	33
Σπουργίτι - Στρουθός	34
Στρουθοκάμηλος - Στρουθός ὁ μέγας	35
Παγόνι - Ταώς	36
Δρυοκολάπτης - Τροχίλος	37
Χελιδόνη - Χελιδών	38
Χήνα - Χῆνα	39

Οι Ορνιθοϊστορίες

Οι Όρνιθες είναι μια κωμωδία που μας επιτρέπει να υποθέσουμε ότι ο Αριστοφάνης έτρεφε ιδιαίτερη συμπάθεια για τα πουλιά. Και αυτό όχι μόνο για την επιλογή του θέματος, που άλλωστε είχε χρησιμοποιηθεί νωρίτερα από άλλους ποιητές, κάποτε μάλιστα και με τον ίδιο τίτλο.

Είναι κυρίως η λεπτότητα των παρατηρήσεών του για το καθένα από τα πουλιά, η τρυφερότητα της ματιάς του και η ευαισθησία της περιγραφής του που μας οδηγούν σε αυτό το συμπέρασμα. Είναι ακόμα το πλήθος των γνώσεών του αναφορικά με τη ζωή του φτερωτού βασιλείου: στο έργο αναφέρονται γύρω στα 65 πουλιά, για πολλά από τα οποία ο Αριστοφάνης μάς δίνει την περιγραφή τους ή κάποια χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς τους.

Ζώντας εμείς σήμερα οι περισσότεροι σε πόλεις, με αλλοιωμένους τους δεσμούς μας με τη φύση, έχουμε χάσει γνώσεις πολύτιμες και εμπειρίες απολαυστικές. Οι Ορνιθοϊστορίες επιδιώκουν κυρίως να σας βοηθήσουν να επιλέξετε τον ρόλο σας στο θεατρικό παιχνίδι, να εμπλουτίσετε τις ιδέες και τις σκέψεις σας καθώς υποδύεστε τα πουλιά – και ίσως να σας μυήσουν έτσι στον μαγικό τους κόσμο.

Στις σελίδες που ακολουθούν θα βρείτε πληροφορίες για 32 πουλιά που αναφέρονται στην κωμωδία του Αριστοφάνη. Θα μάθετε περισσότερα για την επιστημονική τους ταυτότητα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους που θα σας βοηθήσουν να υποδυθείτε καλύτερα τον ρόλο του κάθε πουλιού. Ακόμη θα διαβάσετε καλύτερα τους στίχους της κωμωδίας που αναφέρονται στο συγκεκριμένο πουλί.

Στον κόσμο των πουλιών

Τα πουλιά από τη φύση τους είναι φτιαγμένα για να πετούν. Καθώς περνούσαν όμως τα χρόνια, οι αλλαγές στο περιβάλλον και τον τρόπο ζωής τους τα άλλαξαν και αυτά. Έτσι, κάποια έμαθαν να αναρριχώνται στα δέντρα, άλλα να κολυμπούν και κάποια να βαδίζουν χωρίς να μπορούν πια να πετούν. Μερικά δεν κατάφεραν καν να επιβιώσουν.

Το πιο χαρακτηριστικό γνώρισμα των πουλιών είναι τα φτερά τους. Με αυτά πετούν, ισορροπούν στον αέρα, προφυλάσσονται από το κρύο ή τη ζέστη και πλέουν στο νερό. Τα αλλάζουν μία ή και περισσότερες φορές τον χρόνο.

Με το ράμφος τσιμπάνε την τροφή τους, σκαρφαλώνουν, κατασκευάζουν τη φωλιά τους, καθαρίζουν τα φτερά τους.

Με τα δάχτυλα των ποδιών (3 ή 4) περπατούν, αναρριχώνται, κολυμπούν, πιάνουν, ξύνουν και μάχονται.

Πετώντας στους αιθέρες

Τα πουλιά πετούν με τρεις τρόπους: κινώντας συνεχώς τις φτερούγες, κρατώντας τις ακίνητες ώστε να παρাসύρονται από τα ρεύματα του αέρα ή με συνδυασμό των δύο παραπάνω τρόπων.

Προσγειώνονται πάντα αντίθετα προς τον άνεμο και δυσκολεύονται περισσότερο στην προσγείωση γιατί, όπως και τα αεροπλάνα, πρέπει να κατευθυνθούν με ακρίβεια στο κλαδί ή τη φωλιά τους.

Τα πουλιά σε διάφορους ρόλους

Πολλά πουλιά διασχίζουν ηπείρους και ωκεανούς κατά την άνοιξη και το φθινόπωρο, ταξιδεύοντας ανάμεσα στον καλοκαιρινό και τον χειμωνιάτικο τόπο διαμονής τους. Αυτά λέγονται αποδημητικά ή μεταναστευτικά.

Κάποια μπορούν και τραγουδούν, κυρίως τα αρσενικά. Προτιμούν την αυγή και το σούρουπο και περισσότερο τα δάση και τους κήπους παρά τα ανοιχτά μέρη. Κάποια βγάζουν διάφορες κραυγές για να καλέσουν την ομάδα τους, να μαζευτούν για το ταξίδι τους ή ακόμη να ειδοποιήσουν για έναν κίνδυνο που τα απειλεί. Μερικά μιμούνται τόσο την ανθρώπινη ομιλία, όσο και το κελάδημα άλλων πουλιών προκειμένου να τα αποτρέψουν να εγκατασταθούν στην περιοχή όπου αναζητούν την τροφή τους.

Πολλά πουλιά έχουν έναν σύντροφο σε όλη τους τη ζωή. Τα περισσότερα όμως στην αρχή της άνοιξης γυαλίζουν τα φτερά τους και προετοιμάζονται για τη βόλτα τους. Το αρσενικό επιδεικνύει με περηφάνια τα λαμπρόχρωμα φτερά του, το θηλυκό κουνάει τις φτερούγες του ή χτυπάει την ουρά του. Και τα δύο μαζί βγάζουν κραυγές και αρχίζουν τα ερωτικά τραγούδια και τους χορούς. Μερικά αρσενικά, μάλιστα, δεν διστάζουν να χαρίσουν και ένα μικρό δωράκι στη σύντροφο που επέλεξαν. Έτσι, οι Αλκυόνες της προσφέρουν ένα ψάρι, τα Κιρκινέζια μία ακρίδα ή ένα έντομο, ενώ κάποιοι πιγκουίνοι της προσφέρουν χαλίκια.

Ο «ὄρνις» των αρχαίων

Με τη λέξη «ὄρνις» οι αρχαίοι Έλληνες αναφέρονταν σε κάθε είδους πετούμενο. Αργότερα η λέξη περιόριστηκε να σημαίνει τα κατοικίδια πτηνά και στις μέρες μας η λέξη «ὄρνιθα» κατέληξε να χρησιμοποιείται αποκλειστικά για τις κότες. Όμως σε κάποιες σύνθετες λέξεις τη συναντάμε και σήμερα με την πρώτη της σημασία, όπως για παράδειγμα «ορνιθολογία», η επιστήμη των πουλιών, ή ακόμα και «ορνιθοσκαλίσματα», τα πολύ άσχημα γράμματα.

Όρνιθες

Πουλιά

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτά...

- Στ. 155-161:** **Ευελπίδης:** Καλέ, πώς είναι να ζεις μαζί με τα πουλιά;
Τσαλαπετεινός: Δεν είναι και δίκως χάρες να, πρώτα πρώτα ζεις χωρίς λεφτά.
Ευελπίδης: Γλιτώνεις έτσι από πολλές απάτες στη ζωή.
Τσαλαπετεινός: Τιμπολογάμε άσπρο σουσάμι στους κήπους, μύρτα, θυμάρι, παπαρούνες.
Ευελπίδης: Δηλαδή ζείτε σα νιόπαντροι.
Στ. 785: Δεν υπάρχει πιο όμορφο και πιο γλυκό απ' το να έχεις φτερά.
Στ. 1088-1100: Καλότυχο το γένος των πουλιών που το χειμώνα δε χρειάζονται κάπες, μα έχουν τα φτερά τους κι ούτε μας καίνε οι λαμπερές ζεστές ακτίνες του καλοκαιριού μα κατοικούμε στ' ανθισμένα λιβάδια μες στις φυλλωσιές, όταν ο τζιτζίκας ο εξαίσιος τρελός από τον ήλιο τραγουδάει στις ξέστες του μεσημεριού.
 Ξχειμωνιάζω σε σπηλιές με τις βουνίσσιες παίζοντας νεράιδες και την άνοιξη στους κήπους των Χαρίτων βόσκω μύρτα απαλά κι ολόδροσα.

Για τα πουλιά λέμε...

Χρησιμοποιούμε την έκφραση «πιάνει πουλιά στον αέρα», όταν αναφερόμαστε σε κάποιον πολύ εύστοφο άνθρωπο. Αντιθέτως, αν κάποιος παριστάνει τον έξυπνο και κάποια στιγμή κάνει ένα λάθος ανεπίτρεπτο για την εξυπνάδα του, λέμε πως «το έξυπνο πουλί από τη μύτη πιάνεται».

Ομοταξία Σπονδυλωτών

Υπάρχουν περίπου 10.000 είδη.
 Ταξινομούνται σε 28 τάξεις ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους.

Αηδόνι είναι...

Το Αηδόνι είναι πουλί μικρό, με δυνατό ράμφος και μακριές φτερούγες. Το φτέρωμά του είναι σκούρο καστανό στη ράχη, ανοιχτό καστανό στην κοιλιά και καστανοκόκκινο στην ουρά.

Στην Ελλάδα μένει από τον Μάρτιο έως και τον Αύγουστο.

Του αρέσει να τρώει έντομα, σκουλήκια, γυμνοσάλιαγκες αλλά και φρούτα.

Χτίζει τη φωλιά του στο έδαφος, μέσα σε σωρούς φύλλων ή στις κουφάλες δέντρων.

Τα μικρά του μεγαλώνουν πολύ γρήγορα. Μπορούν να πάρουν μέρος στη φθινοπωρινή μετανάστευση στηριζόμενα στις δικές τους δυνάμεις.

Για το Αηδόνι λέμε...

Με Αηδόνι παρομοιάζουμε αυτόν που έχει πολύ ωραία φωνή ή χειρίζεται πολύ καλά τον λόγο.

Το θεωρούμε ακόμη πολύτιμο, γι' αυτό όταν πληρώνουμε πολύ περισσότερο από την πραγματική αξία κάποιου πράγματος λέμε συνήθως «Μου στοίχισε ο κούκος αηδόνι».

Το Αηδόνι σ' ένα ρόλο...

Το Αηδόνι προτιμάει να ζει μοναχικά. Είναι ντροπαλό, γι' αυτό και προτιμά να τραγουδάει μέρα και νύχτα κρυμμένο στους θάμνους και τα δέντρα.

Όπως όλα τα πουλιά, του αρέσει να είναι ελεύθερο. Σε περίπτωση που το φυλακίσουμε σε κλουβί, δεν θα καταφέρει να επιζήσει.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτό...

Στ. 223-4: Ω Δία! Βασιλιά, πώς γλυκολαλεί, πώς γέμισε όλους τους θάμνους μέλι!

Στ. 676-684: Καλή μου ξανθιά, πουλί μου αγαπημένο, πιότερο απ' όλα, συντρόφισσά μου αηδόνα, που τραγουδάς μαζί μου, μας ήρθες με το γλυκό κελαηδητό. Στη γλυκόλαλη φλογέρα σου παίζοντας ανοιξιάτικους ακούς τους αναπαίστους σου άρχισε.

...κι ακόμα στ. 203, 211, 213-14, 659-660, 664, 668, 672, 737-751 και 1380

Άηδών

Αηδόνι

Luscinia megarhychos

Τάξη: Στρουθιόμορφα

Οικογένεια: Κιχλίδες

Αἰετός

Αετός

Aquila sp.

Τάξη: Αετόμορφα

Οικογένεια: Αετίδες

Άλλες ονομασίες: Βισσίλα, Καρτάλι,

Φιλάδελφος

Αετός είναι...

Ο Αετός είναι από τα πιο μεγάλα και δυνατά αρπακτικά πτηνά, με δυνατό νύχια σαν αγκίστρια, γαμψό ράμφος και μακριές φτερούγες που, όταν κάθεται, φτάνουν ως το άκρο της ουράς του.

Στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί οκτώ διαφορετικά είδη αετών, με πιο χαρακτηριστικό τον Χρυσαιτό που φωλιάζει στα ψηλά βουνά της ηπειρωτικής χώρας και της Κρήτης.

Όλα τα είδη έχουν εξαιρετική όραση. Η κόγχη των ματιών τους προεξέχει στο πάνω μέρος και κάνει το βλέμμα τους να φαίνεται άγριο.

Ο Αετός τρέφεται με ερπετά, θηλαστικά και πουλιά, ενώ τον χειμώνα τρέφεται και με ψοφίμια. Αρκετές φορές μπορεί να επιβληθεί σε θηράματα που ζυγίζουν πολύ περισσότερο από τον ίδιο.

Κάποια είδη μπορούν να φτάσουν σε ηλικία και τα 50 χρόνια, αν και συνήθως δεν ξεπερνούν τα 30, αφού οι συνθήκες στην άγρια φύση είναι πολύ δύσκολες.

Ο Αετός συνήθως έχει ένα σύντροφο για όλη του τη ζωή. Κάθε ζευγάρι Αετών κυριαρχεί και ελέγχει τη δική του περιοχή.

Για τον Αετό λέμε...

«Αετό» λέμε συνήθως έναν πολύ έξυπνο και επιδέξιο άνθρωπο. Πολλές φορές, θαυμάζοντας έναν άντρα νέο και δυνατό, τραγουδάμε για «έναν αετό περήφανο, έναν αετό λεβέντη».

Ο Αετός έχει επιβλητική παρουσία και περήφανη στάση.

Ο Αετός σ' ένα ρόλο...

Το πέταγμά του είναι θεαματικό, αργό, με τα φτερά ανοιχτά και ακίνητα. Μοιάζει σαν να γλιστράει στον αέρα.

Γι' αυτό οι αρχαίοι Έλληνες τον είχαν επιλέξει ως σύμβολο του Δία. Κι εμείς σήμερα τον θεωρούμε «Βασιλιά των πουλιών».

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 1337-9: Να' μουν πλατύφτερος αἰτός πάνω απ' τα κύματα να πέταγα του γαλανού πελάγου...

...κι ακόμα στ. 514-5, 651-3, 978, 1181 και 1248

Πτεεινός ή Κόκορας είναι...

Ο Πτεεινός ή Κόκορας είναι το αρσενικό της όρνιθας ή αλλιώς της κότας. Υπάρχουν πολλά είδη Πτεεινών, όλα πάντως ξεχωρίζουν από το κόκκινο λειρί τους. Ζουν στην ξηρά, κοντά στους ανθρώπους, και είναι χορτοφάγοι.

Όσο κι αν μας φαίνεται σήμερα περίεργο, οι Πτεεινοί και οι Κότες ήταν κάποτε άγρια πουλιά. Ζούσαν στα δάση της νότιας Ασίας και μπορούσαν να πετούν. Επειδή όμως από πολύ νωρίς τα εξημέρωσαν οι άνθρωποι για να παίρνουν το κρέας και τα αυγά τους, συνήθισαν να μένουν στο έδαφος, όπου έβρισκαν άφθονη τροφή και προστασία. Έτσι οι μυς των φτερών τους αδυνάτισαν τόσο που δεν μπορούν πια να σηκώσουν το βάρος του σώματός τους.

Για τον Πτεεινό λέμε...

Καθώς ο Πτεεινός ζει κοντά στον άνθρωπο, έχει γίνει έμπνευση για πολλές εκφράσεις. «Κοκορεύομαι» σημαίνει περηφανεύομαι ή παριστάνω τον γενναίο, «κοκόρου γνώση» δηλώνει έναν άνθρωπο που δεν έχει καθόλου μυαλό, «ξυπνάω με τα κοκόρια» θα πει ξυπνάω πολύ νωρίς, «τα φορτώνω στον κόκορα» σημαίνει τεμπελιάζω, ενώ όταν κάποιος «τσακώνονται σαν τα κοκόρια» τσακώνονται έντονα και αδιάκοπα για ασήμαντη αφορμή.

Ο Πτεεινός ή Κόκορας σ' ένα ρόλο...

Ο Πτεεινοί περπατούν στητοί και καμαρωτοί, ενώ γίνονται αδέξιοι όταν προσπαθούν να πετάξουν. Όπως τα περισσότερα πουλιά, ξυπνούν με την ανατολή του ήλιου, ειδικά όμως οι Κόκορες φωνάζουν δυνατά «κικιρίκου». Δεν τους αρέσει καθόλου να μοιράζονται το χώρο τους με άλλα κοκόρια και γι' αυτό με την παραμικρή αφορμή γίνονται ατέλειωτοι καυγάδες στα κοτέτσια!

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 481-491: **Πισθέταιρος:** Πριν από το Δαρείο και το Μεγάβαζο ήταν βασιλιάς και αφέντης όλων των Περσών ο Πτεεινός, γι' αυτό από την εξουσία εκείνη τον φωνάζουν ακόμη περσπούλι.

Ευελπίδης: Γι' αυτό και τώρα περπατάει σαν το μεγάλο βασιλέα κι έχει, μόνο αυτός απ' όλα τα πουλιά, στο κεφάλι του ορθή τιάρα.

Πισθέταιρος: Και σαν απομεινάρι του παλιού του μεγαλείου, μόλις αρχίσει την αυγή τα κικιρίκου, ξυπνάνε όλοι για τη δουλειά.

...κι ακόμα στ. 707, 833-4 και 1084

Άλέκτωρ

Πτεεινός

Gallus domesticus

Τάξη: Ορνιθόμορφα

Οικογένεια: Φασιανίδες

Άλλες ονομασίες: Κόκορας

Άλιαίετος

Θαλασσαιός

Haliaeetus albicilla

Τάξη: Αετόμορφα

Οικογένεια: Αετίδες

Άλλες ονομασίες: Αλιαετός,

Ασπρονούρνης

Θαλασσαιός είναι...

Ο Θαλασσαιός ανήκει στην οικογένεια των αετών. Έχει καφετί σώμα με ανοιχτόχρωμο κεφάλι, πολύ δυνατό, χαρακτηριστικό ράμφος και λευκή, κοντή ουρά. Οι φτερούγες του είναι φαρδιές και φτάνουν σε μήκος τα 2.5 μέτρα!

Ο Θαλασσαιός τρέφεται κυρίως με ψάρια και πουλιά που πιάνει με εντυπωσιακές βουτιές, ενώ τον χειμώνα τρώει και ψοφίμια.

Ζει γύρω από μεγάλες λίμνες και κοντά στα ποτάμια, στην Ευρώπη και την Ασία. Φτιάχνει μεγάλες φωλιές, συνήθως μέσα σε δέντρα. Το θηλυκό κάνει μέχρι και τρία αυγά, αν και συνήθως μόνο ένας από τους νεοσσούς επιβιώνει, ο οποίος δέχεται τη φροντίδα και των δύο γονιών.

Ο Θαλασσαιός σ' ένα ρόλο...

Ο Θαλασσαιός τριγυρίζει πάνω από την επιφάνεια του νερού, διαγράφοντας κύκλους, ώσπου να διακρίνει το υποψήφιο θύμα του. Αν πρόκειται για υδρόβιο πουλί, τότε ξεκινάει τις εφορμήσεις μέχρι αυτό να εξαντληθεί από τις συνεχόμενες βουτιές που θα κάνει για να αμυνθεί.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 891: Τι προσκαλείς στο σφαχτό της θυσίας γύπες και θαλασσαιούς;

...κι ακόμα στ. 304

Αλκυόνα είναι...

Η Αλκυόνα είναι εύσωμη, με μεγάλο κεφάλι και κοντές φτερούγες. Έχει μακρύ, ίσιο ράμφος και πόδια λεπτά που δεν της επιτρέπουν να περπατά εύκολα στο έδαφος.

Το φτέρωμά της είναι ζωηρό μπλε και κόκκινο με μεταλλικές ανταύγειες. Όμως οι μαγευτικές αποχρώσεις του μπλε δεν είναι αληθινές. Κάτω από το φως του ουρανού τα φτερά της παιχνιδίζουν και μας εξαπατούν. Αυτό ακριβώς το έντονο μπλε είναι που την προστατεύει από τους εχθρούς της καθώς τους δίνει την εντύπωση ότι πρόκειται για ένα πουλί άνοστο ή και δηλητηριώδες. Το ίδιο παιχνίδι μάς παίζει και το παγώνι.

Στην Ελλάδα φωλιάζει στις όχθες των ποταμών και των λιμνών, ενώ τον χειμώνα μπορούμε να την δούμε και σε ακτές και λιμάνια.

Τρέφεται μόνο με ψάρια. Στέκει ακίνητη σ' ένα κατάλληλο κλαδί παραμονεύοντας υπομονετικά για κάποιο διερχόμενο ψάρι.

Η Αλκυόνα σ' ένα ρόλο...

Η Αλκυόνα είναι μοναχικό πουλί. Πετά με ταχύτητα χαμηλά πάνω από το νερό, σε ευθεία γραμμή, γι' αυτό και είναι γνωστή και ως «το γαλάζιο βέλος» των υδροτόπων.

Βουτά με φοβερή ταχύτητα για να καταφέρει να ψαρέψει την τροφή της. Κρώζει ή βγάζει τσιριχτούς ήχους.

Η Αλκυόνα σε μια ιστορία...

Ένας μύθος μάς διηγείται ότι η Αλκυόνη, κόρη του θεού των ανέμων Αίολου, έχασε τον αγαπημένο της σύζυγο Κήυκα σε κάποιο ναυάγιο. Δυστυχισμένη, έπεσε στη θάλασσα και μεταμορφώθηκε σε ψαροπούλι που κάθε χειμώνα θρηνούσε τον νεκρό σύζυγό της. Τοποθετούσε τ' αυγά της στην ακροθαλασσιά και τα έσπαγαν τα κύματα. Οι θεοί τη λυπήθηκαν: ο Αίολος συγκρατούσε τους ανέμους και ο Δίας έστελνε για 15 μέρες καλοκαιρία για να μπορέσει να κλωσήσει τα αυγά της. Οι μέρες αυτές από την αρχαιότητα έως σήμερα ονομάζονται αλκυονίδες και τις απολαμβάνουμε μέσα στην καρδιά του χειμώνα.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτή...

Στ. 251: ...κι όλοι εσείς που φτερουγάτε πάνω από το πέλαγο κοπάδι με τις αλκυόνες.

...κι ακόμα στ. 298

Άλκυών

Αλκυόνα

Alcedo atthis

Τάξη: Κορακιομορφα

Οικογένεια: Αλκυονίδες

Άλλες ονομασίες: Ψαροπούλι,
Ψαροφάγος, Σαρδελοφάγος

Γέρανος

Γερανός

Grus grus

Τάξη: Γερανόμορφα

Οικογένεια: Γερανίδες

Άλλες ονομασίες: Αγερανός, Τούρνα, Γεράνι, Γαρίλα

Γερανός είναι...

Ο Γερανός είναι μεγάλο, ψιλόλιγνο πουλί, το μέγεθος του οποίου καμιά φορά φτάνει το ύψος του ανθρώπου.

Το σώμα του στηρίζεται σε μακριά, λεπτά πόδια.

Το φτέρωμά του είναι γκριζο, αλλά το κεφάλι του και το πάνω μέρος του λαιμού του είναι μαύρο και άσπρο με μια κηλίδα κόκκινη στο σβέρκο.

Τα ενήλικα έχουν στην ουρά τους μία πλούσια φτερωτή φούντα γυρισμένη προς τα κάτω.

Περνάει όλη τη χειμερινή περίοδο στην Αφρική. Την άνοιξη μεταναστεύει στην Ευρώπη.

Φωλιάζει σε υγρότοπους με ρηχά νερά, μαζεύοντας μικρούς σωρούς από χώμα ή χορτάρι.

Τρέφεται με φυτά, έντομα, μικρά θηλαστικά και φίδια.

Η φωνή του είναι διαπεραστική και μοιάζει με σάλπισμα.

Ο Γερανός σ' ένα ρόλο...

Ο Γερανός πετάει έχοντας το λαιμό και τα πόδια του τεντωμένα. Και χορεύει! Ο χορός του είναι από τις πιο όμορφες επιδείξεις στον κόσμο των πουλιών.

Προφανώς το γνωρίζει και ο ίδιος, γι' αυτό με τον χορό του προσπαθεί να εντυπωσιάσει το μελλοντικό του ταίρι. Στην αρχή περπατά με πόδια τεντωμένα, στη συνέχεια υποκλίνεται στο ζευγάρι του και τέλος πηδάει ρυθμικά στον αέρα.

Πολλές φορές ολόκληρα κοπάδια Γερανών που μεταναστεύουν αρχίζουν το χορό, όταν κάνουν στάση πριν ξαναρχίσουν το πέταγμα.

Δειλός και προσεκτικός, βαδίζει αργά, αλλά όλο χάρη. Όταν διαισθανθεί κίνδυνο, τεντώνεται κατακόρυφα και σηκώνει τον μακρύ λαιμό του.

Για τον Γερανό λέμε...

Αν παρατηρήσουμε τους «γερανούς», τα ανυψωτικά μηχανήματα των εργοταξίων, θα δούμε ότι ο βραχίονας που έχουν για να ανυψώνουν τα φορτία μοιάζει πολύ με το ράμφος του Γερανού. Μήπως αυτός είναι ο λόγος που ο Γερανός δάνεισε το όνομά του σε ένα μηχανήμα;

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 710: (Εμείς τα πουλιά) δίνουμε σημάδια πότε να σπέρνουν, όταν ο γερανός κράζει φεύγοντας για τη Λιβύη.

Στ. 1136-7: Από τη Λιβύη έφθασαν κάπου τριάντα χιλιάδες γερανοί με τις γούσες τους γεμάτες λιθάρια για τα θεμέλια.

Κουκουβάγια είναι...

Η Κουκουβάγια έχει σκούρο φτέρωμα, καφετί ή σταχτί, με κηλίδες και ραβδώσεις. Τα φτερά της είναι πολύ πλούσια, απαλά και χνουδωτά και την κάνουν να φαίνεται πιο σωματώδης απ' ό,τι πράγματι είναι.

Έχει πολύ μεγάλα μάτια και καλή όραση, ιδιαίτερα τη νύχτα. Βλέπει προς τα εμπρός, όπως ο άνθρωπος, και όχι από κάθε μάτι προς μία πλευρά όπως τα υπόλοιπα πουλιά.

Η Κουκουβάγια είναι νυχτόβιο αρπακτικό πουλί, δηλαδή δραστηριοποιείται κυρίως το βράδυ για να κυνηγήσει τη λεία της, αλλά δεν είναι παράξενο να τη δούμε να κυνηγά ακόμα και τη μέρα. Τα πόδια της είναι δυνατά, με μυτερά νύχια για να σκοτώνει τη λεία της, συνήθως έντομα και ποντίκια. Σπάνια μεταναστεύει, μετακινείται όμως συχνά, αναζητώντας ένα καλό κυνήγι.

Δεν φτιάχνει μόνη της τη φωλιά της· προτιμάει να βολεύεται σε κουφάλες δέντρων, σε τρύπες στους βράχους, σε εγκαταλελειμμένες φωλιές ή σε ερείπια.

Η κουκουβάγια σ' ένα ρόλο...

Η κουκουβάγια κάνει ήρεμες κινήσεις και μπορεί να μείνει ώρα ακίνητη, παραμονεύοντας τη λεία της. Όταν ακούει κάτι που της κινεί την προσοχή κουνάει πάνω-κάτω το κεφάλι της, ενώ μπορεί να το στρίψει τόσο ώστε να βλέπει και προς τα πίσω!

Η Κουκουβάγια σε μια ιστορία...

Οι αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν την Κουκουβάγια καλό οωνό, προάγγελο νίκης και ευτυχίας, σύμβολο σοφίας. Ιδιαίτερα αγαπητή ήταν στην Αθήνα καθώς ήταν το ιερό πουλί της θεάς-προστάτιδας της πόλης, της Αθηνάς. Η Κουκουβάγια, στα αρχαία ελληνικά «ή γλαῦξ», κοσμούσε, άλλωστε, το αθηναϊκό νόμισμα.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτήν...

Στ. 513-514: Το πιο φοβερό είναι ότι ο Δίας, που τώρα βασιλεύει σε όλους, στέκεται με έναν αετό στο κεφάλι κι ας είναι βασιλιάς· η θυγατέρα του (η Αθηνά) έχει μια κουκουβάγια.

Στ. 586-9: Αν πιστέψουν για θεό εσάς, (οι άνθρωποι) θα έχουν όλα τ' αγαθά. Πρώτα πρώτα δεν θ' αφανίζονται οι ακρίδες τ' αμπέλια· ένας λόχος κουκουβάγιες και γεράκια θα τις ξεπαστρέψει.

...κι ακόμα στ. 301-2, 358, 882 και 1105-08

Γλαῦξ
Κουκουβάγια

Athene noctua

Τάξη: Γλαυκόμορφα
Οικογένεια: Γλαυκίδες ή Στριγγίδες
Άλλες ονομασίες: Νυχτοπούλι, Γλαύκα

Γύψ

Όρνιο

Gyps fulvus

Τάξη: Αετόμορφα

Οικογένεια: Αετίδες

Άλλες ονομασίες: Σκάρα, Γύπας,

Καναβός, Θράσα

Όρνιο είναι...

Το Όρνιο είναι πολύ μεγάλο και βαρύ πουλί, με άνοιγμα φτερών που ξεπερνά τα 2,5 μέτρα. Αν και η όψη του είναι βλοσυρή, είναι απολύτως ακίνδυνο για τον άνθρωπο.

Το ράμφος του είναι γαμψό και δυνατό.

Ο λαιμός του είναι μακρύς με πολύ κοντά πούπουλα, για να μπορεί να βάζει το κεφάλι του βαθιά στην κοιλότητα του νεκρού ζώου.

Έχει εξαιρετική όραση. Είναι ικανό να διακρίνει κάτι φαγώσιμο ακόμα και από ύψος 1.000 μέτρων! Τρέφεται αποκλειστικά με ψοφίμια. Μπορεί να περάσει ακόμα και 15 μέρες χωρίς τροφή κι αυτό γιατί είναι πολύ προσεκτικό με την ενέργεια που καταναλώνει. Έτσι, κάθεται ατελείωτες ώρες ακίνητο πάνω στα βράχια μέχρι να ανέβει αρκετά ψηλά ο ήλιος και γυροπετά με ακίνητες τις φτερούγες του. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να μετακινείται σε μακρινές αποστάσεις εκμεταλλευόμενο τα θερμά ανοδικά ρεύματα του αέρα.

Φωλιάζει στις άκρες απόκρημνων βράχων και γεννά μόνο ένα αβγό το οποίο κλωσουν και οι δύο γονείς.

Τη νύχτα κουρνιάζει κατά ομάδες.

Το Όρνιο σ' ένα ρόλο...

Το Όρνιο συρίζει ή καμιά φορά γουργουρίζει.

Δεν έχει καθόλου αρπακτικές συνήθειες. Είναι υπομονετικό και προσεκτικό στις κινήσεις του.

Όταν σηκώνεται στον αέρα είναι από τα πιο εντυπωσιακά και μεγαλόπρεπα πουλιά.

Για το όρνιο λέμε...

Είναι χρήσιμο πουλί γιατί καθαρίζει τα βουνά από τα ψοφίμια που αποτελούν εστίες μόλυνσης, είναι όμως παρεξηγημένο καθώς «όρνιο» αποκαλείται κάποιος που θεωρείται χαζός αλλά και όσοι συνηθίζουν να «αρπάζουν» κάτι γρήγορα.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτό...

Στ. 1180-1183: Πετούν μαζί τους κάθε λογής γαμψόνυχα πουλιά, γύπες, αετοί, κιρκινέζια, σαΐνια, βαρβατογέρακες· από τη φόρα των φτερών τους και την ορμή καθώς ψάχνουν να βρουν το θεό, τρέμει ο αιθέρας.

...κι ακόμα στ. 891

Τσαλαπετεινός είναι...

Ο Τσαλαπετεινός έχει πλούσιο πορτοκαλόχρωμο φτέρωμα με άσπρες και μαύρες λωρίδες στις φτερούγες, τη ράχη και την ουρά, μακρύ και κυρτό ράμφος και ένα εντυπωσιακό λοφίο από μακριά φτερά, μαύρα στις άκρες τους, το οποίο έχει τότε ανοικτό σαν βεντάλια και τότε κλειστό προς τα πίσω.

Είναι πουλί μεταναστευτικό. Επειδή προτιμάει το ζεστό κλίμα, περνάει τον χειμώνα στον νότο· στην Ελλάδα έρχεται νωρίς την άνοιξη.

Το όμορφο αυτό πουλί με τα εξωτικά χρώματα δεν διστάζει να λερωθεί καθώς τρέφεται με έντομα και σκουλήκια που ξετρυνώνει σκαλίζοντας το χώμα με το επιδέξιο ράμφος του.

Καταλαβαίνει κανείς από μακριά τη φωλιά του από τη δυσάρεστη μυρωδιά της. Από την άλλη, η δυσσομία του είναι και η άμυνά του απέναντι στους εχθρούς που τον απειλούν. Είναι πολύ ωφέλιμο πουλί για τους γεωργούς γιατί τους απαλλάσσει από βλαβερά έντομα.

Ο Τσαλαπετεινός σ' ένα ρόλο...

Το πέταγμα του Τσαλαπετεινού είναι χαριτωμένο και ανάλαφρο σαν της πεταλούδας. Το τραγούδι του είναι «ουπ ουπ» και ακούγεται σε μεγάλη απόσταση· από τον ήχο αυτό, άλλωστε, προέρχεται και το αρχαίο όνομά του, *έποπας*. Περιπατάει αλλάζοντας συνεχώς κατεύθυνση και το βάδισμά του θυμίζει... χαλασμένη βελόνα πυξίδας!

Ο Τσαλαπετεινός σε μια ιστορία...

Σύμφωνα με την αρχαία ελληνική μυθολογία, ο Τσαλαπετεινός πριν γίνει πουλί ήταν άνθρωπος. Ονομαζόταν Τηρέυς και ήταν βασιλιάς της Θράκης. Μετά από πολλές περιπέτειες μεταμορφώθηκε σε έποπα, ενώ η γυναίκα του η Πρόκνη είχε την ίδια τύχη και έγινε απδόνι.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 92-108: **Ευελπίδης:** Πωπώ Ηρακλή μου, τι θερίο είναι τούτο; Κοίτα τα φτερά και πούπουλα. Τα τρία λοφία τι να σημαίνουν;

Τσαλαπετεινός: Με περιγελάτε βλέποντας το φτέρωμά μου; Εγώ, ξένοι μου, ήμουν άνθρωπος.

Ευελπίδης: Η μύτη σου μου φαίνεται αστεία. (...) Και τα φτερά σου πού είναι;

Τσαλαπετεινός: Μάδησαν. (...) Το χειμώνα όλα τα πουλιά μαδάμε, κι ύστερα πάλι ξαναβγάζουμε καινούρια πούπουλα.

...κι ακόμα στ. 15-6, 46-59 και 266

Έποψ

Τσαλαπετεινός

Upupa epops

Τάξη: Κορακιομορφα

Οικογένεια: Εποπίδες

Άλλες ονομασίες: Αγριοκόκορας,

Ξυλοκόκορας, Κουκλοπετεινός

Έρωδιός

Έρωδιός

Ardea cinerea (Σταχτοτσικνιάς)

Τάξη: Πελαργόμορφα

Οικογένεια: Αρδεΐδες ή Έρωδιίδες

Άλλες ονομασίες: Τσικνιάς,

Τρυγονοσούρτης, Ψαροφάγος

Έρωδιός είναι...

Οι Έρωδιοί είναι μια οικογένεια πουλιών που χαρακτηρίζονται από το μακρύ λαιμό και ράμφος, το οποίο λειτουργεί σαν «καμάκι» για να πιάνει εύκολα ψάρια.

Στην Ελλάδα έχουν παρατηρηθεί δέκα διαφορετικά είδη και τα περισσότερα τα βλέπουμε την άνοιξη και το καλοκαίρι. Κάποια παραμένουν στη χώρα μας όλο τον χρόνο.

Όταν πετούν, τεντώνουν προς τα πίσω τα πόδια τους, βγάζουν το ράμφος μπροστά και δίνουν στο μακρύ λαιμό τους ένα σχήμα σαν S, με το κεφάλι τους ακουμπισμένο ανάμεσα στους ώμους.

Πολλά είδη φωλιάζουν σε κορυφές δέντρων σχηματίζοντας αποικίες, ενώ άλλα προτιμούν τους πυκνούς καλαμώνες. Ο έρωδιός γεννά 3-5 γαλαζωπά αυγά. Οι γονείς φροντίζουν στοργικά τους νεοσσούς μέχρι να πετάξουν.

Τρέφονται με ψάρια, αμφίβια, μικρά θηλαστικά, μικρά πουλιά και μεγάλα έντομα.

Ο Έρωδιός σ' ένα ρόλο...

Κατά την αναπαραγωγική περίοδο βγάζουν ένα πολύ όμορφο μακρύ και λεπτό λοφίο, που κρέμεται προς τα κάτω.

Κατά τη μετανάστευση μπορούμε να δούμε μεγάλες ομάδες να ταξιδεύουν μαζί, ενώ πολύ συχνά οι αναπαραγωγικές αποικίες αποτελούνται από διαφορετικά είδη Έρωδιών.

Ο Έρωδιός μπορεί να κάθεται ακίνητος πολλή ώρα μέσα ή κοντά στο νερό μέχρι να εμφανιστεί η λεία του.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 1142-3: Ποιοι κουβαλούσαν λάσπη; Α! έρωδιοί μέσα σε σκάφες.

...κι ακόμα στ. 882

Γεράκι είναι...

Το Γεράκι έχει δυνατά νύχια και γαμψό ράμφος. Μπορούμε να το αναγνωρίσουμε εύκολα από τις μακριές, μυτερές φτερούγες του και τη λεπτή ουρά του.

Στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί έντεκα διαφορετικά είδη Γερακιών. Τα θηλυκά είναι σχεδόν πάντα μεγαλύτερα σε μέγεθος από τα αρσενικά. Τρέφεται με μεγάλη ποικιλία θηραμάτων: μεγάλα έντομα, ερπετά, πουλιά και θηλαστικά.

Το Γεράκι σ' ένα ρόλο...

Έχει ισχυρή όραση. Μπορεί έτσι να εντοπίσει από πολύ μακριά τη λεία του και να επιτεθεί με μεγάλη ταχύτητα.

Ο Πετρίτης (είδος που φωλιάζει σε όλη την Ελλάδα) εφορμά εναντίον των θηραμάτων (πουλιά μέχρι το μέγεθος περιστερριού) με ταχύτητα που μπορεί να φτάσει τα 300 χλμ την ώρα!

Το Γεράκι ήταν κάποτε περιζήτητο γιατί οι άνθρωποι το γύμναζαν για να τους βοηθά στο κυνήγι άλλων πουλιών, κυρίως φασιανών και ερωδιών.

Για το Γεράκι έλεγαν...

«Γεράκι» συνήθιζαν παλιότερα να λένε τον πολιτικό που ήταν υπέρ του πολέμου ή που αντιμετώπιζε με ιδιαίτερα επιθετικό τρόπο τις υποθέσεις που χειριζόταν.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτό...

Στ. 1177-80: **Πισθέταιρος:** Δε στείλατε περίπολα αμέσως ξοπίσω του;

Αγγελιοφόρος Β: Τριάντα χιλιάδες γεράκια ιπποτοξότες πετούν

...κι ακόμα στ. 303, 516, 589, 870, 1205-6, 1335 και 1453-4

Ίέραξ

Γεράκι

Falco peregrinus
(Πετρίτης)

Τάξη: Ιερακόμορφα
Οικογένεια: Ιερακίδες

Ίκτινος

Τσίφτης

Milvus migrans

Τάξη: Ιερακόμορφα

Οικογένεια: Ιερακίδες

Άλλες ονομασίες: Μίλβος,

Περδικογέρακας

Τσίφτης είναι...

Ο Τσίφτης είναι πουλί αρπακτικό με ωραία γραμμή, στενές πτερούγες και νύχια πολύ πιο αδύναμα από τα άλλα πουλιά του είδους του. Έχει όμως πολύ ισχυρή όραση, όπως και όλα τα πουλιά της οικογένειάς του.

Ζει σε εύκρατες περιοχές και τρέφεται με θηλαστικά, πουλιά, ψάρια και ψοφίμια.

Έχει συνήθως τον ίδιο σύντροφο σε όλη του τη ζωή. Ζει οικογενειακά μαζί με τα μικρά του, που τα φροντίζει μέχρι να μεγαλώσουν αρκετά ώστε να ζήσουν μόνο τους.

Την άνοιξη φτιάχνει τη φωλιά του σε ψηλά δέντρα και το θηλυκό γεννά αβγά γαλαζωπά με σκούρες κηλίδες.

Τον βρίσκουμε όλο τον χρόνο στη βόρεια Ελλάδα και τον χειμώνα σε νοτιότερες περιοχές. Πολύ πιο σπάνιος είναι ο συγγενικός Ψαλιδιάρης που απαντάται μόνο τον χειμώνα.

Ο Τσίφτης σ' ένα ρόλο...

Και τα δύο είδη πετούν ανάλαφρα αλλά δυνατά.

Το πέταγμά του είναι ανάλαφρο και ανεμοπορεί κρατώντας τα φτερά του προς τα πίσω στους αγκώνες, ενώ η ουρά του είναι ελαφρά ψαλιδωτή.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 499-500: **Πισθέταιρος:** Ήταν τότε που κυβερνούσε τους Έλληνες βασιλιάς ο περδικογέρακας.

Χορός: Τους Έλληνες;

Πισθέταιρος: Ναι, και τους έδειξε αυτός πρώτος να κυλιούνται κατά γής μόλις δουν γεράκια.

Στ. 713-4: Έπειτα πάλι το περδικογέρακο φανερώνει άλλη εποχή, την άνοιξη, όταν είναι καιρός να κουρέψουν τα πρόβατα.

...κι ακόμα στ. 892 και 1924

Κοκκινολαίμης είναι...

Ο Κοκκινολαίμης έχει σώμα στρογγυλωπό και μικρό. Τον αναγνωρίζουμε από το πορτοκαλοκόκκινο χρώμα στο στήθος και τα μάγουλα.

Όσο είναι μικρός μπορεί να έχει μερικές κηλίδες στο φτέρωμά του.

Έχει δυνατό ράμφος και μακριές φτερούγες.

Φωλιάζει σε δάση σε όλη την Ελλάδα.

Την άνοιξη το θηλυκό φτιάχνει μια καλά κρυμμένη φωλιά σε σχήμα κυπέλλου, συνήθως μέσα σε δάση, και μέσα σ' αυτή γεννά τα αυγά του.

Στο τέλος του καλοκαιριού μεταναστεύει νοτιότερα. Τον χειμώνα ξεχειμωνιάζει σε πάρκα και κήπους των πόλεων και των χωριών.

Τρέφεται με έντομα και μικρούς καρπούς.

Στέκεται καμαρωτός και είναι από τα πιο τολμηρά μικροπούλια.

Μερικά αρσενικά είναι δίγαμα, ζευγαρώνουν, δηλαδή, με δύο θηλυκά.

Ο Κοκκινολαίμης σ' ένα ρόλο...

Το τραγούδι του Κοκκινολαίμη είναι λεπτό και μελωδικό. Αν θέλει όμως να φωνάξει, τότε ακούγεται ένα επαναλαμβανόμενο «τικ-τικ».

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 302-4: Κοιτάχτε, κίσσα, τρυγόνι, κορυδαλλός, κουκουβάγια, συκοφάγος, περιστέρι, σαΐνι, φάσσα, γεράκι, κούκος, κοκκινοπόδης, κοκκινολαίμης, κεφαλάς, κερκινέζι, κολύμβριο, αγριόπαπια, ψαραετός, δρυοκολάπτης.

...κι ακόμα στ. 15-6, 46-59 και 266

Κεβλήπυρις

Κοκκινολαίμης

Erithacus rubecula

Τάξη: Στρουθιόμορφα

Οικογένεια: Κιχλίδες

Άλλες ονομασίες: Καλόγιαννος,

Κομπογιάννης

Κερχνής

Κιρκινέζι

Falco naumanni

Τάξη: Ιερακόμορφα

Οικογένεια: Ιερακίδες

Άλλες ονομασίες: Αλεμονάτης,

Τιρικλής, Κιληλαίος, Κιρκινέκα

Κιρκινέζι είναι...

Ως Γεράκι, έχει ισχυρή όραση, δυνατά νύχια και γαμπό ράμφος. Επίσης, έχει συνήθως ένα σύντροφο για όλη του τη ζωή.

Τα μικρά του είναι χωρίς φτερά και δεν μπορούν να περπατήσουν. Έτσι, τα τρέφουν και τα προστατεύουν και οι δύο γονείς.

Το φτέρωμα του αρσενικού είναι πιο όμορφο και εντυπωσιακό από αυτό του θηλυκού.

Το Κιρκινέζι τρέφεται με μεγάλα έντομα, όπως ακρίδες και γρύλους, αλλά και με μικρά θηλαστικά, όπως ποντίκια. Είναι σύμμαχος των γεωργών, μιας και τρώει επιβλαβή για τις καλλιέργειες έντομα. Ένα Κιρκινέζι μπορεί να καταναλώσει περισσότερες από 160 ακρίδες τη μέρα!

Το Κιρκινέζι σ' ένα ρόλο...

Κάθε άνοιξη έρχεται από την Αφρική, πετώντας ομαδικά με τα πουλιά του είδους του.

Φωλιάζει σε στέγες σπιτιών, γι' αυτό και το βρίσκουμε ακόμα σε μεγάλους αριθμούς σε χωριά της Θεσσαλίας, της Μακεδονίας και άλλων αγροτικών περιοχών.

Το Κιρκινέζι σε κίνδυνο...

Ο πληθυσμός αυτών των όμορφων πουλιών μειώνεται αισθητά.

Γι' αυτό ευθύνονται κυρίως οι αλλαγές στις χρήσεις γης, οι αλλαγές στον τρόπο κατασκευής των κτηρίων και η χρήση εντομοκτόνων.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτό...

Στ. 1453-56: Λοιπόν βάλε μου γρήγορα κι αλαφρά φτερά από γεράκι ή κιρκινέζι, για να τραβώ μηνύσεις στους συμμάχους, να τους ρίχνω στο δικαστήριο κι ύστερα σβέλτα να την κάνω φτερουγώντας.

...κι ακόμα στ. 304 και 1180

Κούκος είναι...

Ο Κούκος έχει γκριζωπό φτέρωμα, μακριά ουρά και φτερούγες που θυμίζουν αρπακτικό.

Έρχεται από την Αφρική την άνοιξη και προτιμάει τις δασικές εκτάσεις. Είναι λαιμαργός· τρώει κάμπιες και άλλα έντομα, γι' αυτό τον συμπαθούν ιδιαίτερα οι γεωργοί.

Γεννάει τα αυγά του στις φωλιές άλλων πουλιών και τα αφήνει να τα κλωσήσουν αυτά. Όσο για το αυγό που βγάζει από τη θέση του, ο Κούκος το πετάει κάτω. Αλλά και ο μικρός Κούκος που γεννιέται εκτοπίζει τα άλλα πουλάκια από τη φωλιά, θέλοντας να μείνει ο μόνος διεκδικητής της τροφής που φέρνουν οι γονείς.

Ο Κούκος σ' ένα ρόλο...

Ο Κούκος είναι μοναχικό πουλί. Το πέταγμά του μοιάζει με αυτό του γερακιού, μιας και έχει και αυτό μυτερά φτερά. Η φωνή του αρσενικού είναι το γνωστό «κούκου» που αντηχεί στο δάσος το καλοκαίρι και έδωσε το όνομά του στα εκκρεμή ρολόγια που σημαίνουν την ώρα. Κι ακόμα, τον ίδιο ήχο μιμούμαστε για να τραβήξουμε ξαφνικά την προσοχή κάποιου ή για να παίξουμε με τα μωρά.

Για τον Κούκο λέμε...

Όταν λέμε ότι κάποιος είναι «σαν τον κούκο» εννοούμε ότι είναι μόνος κι έρημος. Χρησιμοποιούμε επίσης την έκφραση «τρεις και ο κούκος», εννοώντας ότι κάπου βρίσκονται πολύ λίγα άτομα.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 504-6: Στην Αίγυπτο και σ' όλη τη Φοινίκη βασιλιάς ήταν ο κούκος, όποτε έκανε αυτός «κούκου», τότε όλοι οι Φοίνικες πήγαιναν στους κάμπους και θέριζαν το σάρι και το κριθάρι.

...κι ακόμα στ. 303

Κόκκυξ

Κούκος

Cuculus canorus

Τάξη: Κοκκυγόμορφα
Οικογένεια: Κοκκυγίδες

Κολοιός

Κάργια

Corvus monedula

Τάξη: Στρουθιόμορφα

Οικογένεια: Κορακίδες

Άλλες ονομασίες: Σιταροκοράκι,
Κατσικατούλα

Κάργια είναι...

Η Κάργια είναι από τα μικρότερα κορακοειδή που κυκλοφορούν στη χώρα μας.

Συχνάζει σε όλη την Ελλάδα, σε πόλεις και χωριά, σε βράχους, δέντρα και καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Δεν συνηθίζει να μεταναστεύει, τον χειμώνα όμως προτιμάει τις εύφορες πεδιάδες.

Τρέφεται κυρίως με έντομα και σκουλήκια, αλλά μπορεί να φάει τα πάντα. Αν επισκεφθούν πολλές Κάργιες μαζί κάποιο μπουστάνι, δεν απομένει τίποτα!

Τον χειμώνα την βρίσκουμε συχνά μαζί με Κουρούνες και Χαβαρόνια.

Η Κάργια σ' ένα ρόλο...

Η Κάργια είναι έξυπνη, θορυβώδης, όλο πονηριά και περιέργεια.

Πετάει κατά ομάδες με δυνατά τιτιβίσματα.

Για την Κάργια λέμε...

Αν κάποια γυναίκα είναι μοχθηρή και ζηλιάρα, μπορεί ν' ακούσουμε να την αποκαλούν «κάργια».

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτήν...

Στ. 18: Μας πούλησε έτσι την κάργια ετούτη για έναν οβολό.

Στ. 50: Και η κάργια εδώ έχει ανοίξει το στόμα της προς τα πάνω σαν να μου δείχνει κάτι.

...κι ακόμα στ. 7

Κουρούνα λέμε...

Η Κουρούνα έχει χοντρό σώμα, μεγάλο κεφάλι και δυνατό ράμφος. Τρέφεται με... τα πάντα! Από σκουπίδια, ψοφίμια και μικρά θηλαστικά και πουλιά έως φρούτα και λαχανικά.

Φωλιάζει σε δέντρα και σπανιότερα σε προεξοχές βράχων. Τα μικρά της οικογένειας αυτής είναι πολύ διασκεδαστικά, αν και λίγο ενοχλητικά, γιατί τους αρέσει να κλέβουν με το ράμφος τους ό,τι λάμπει και είναι αρκετά μικρό για να το μεταφέρουν. Είναι ένα από τα πιο συνηθισμένα κορακοειδή της Ελλάδας.

Η Κουρούνα σ' ένα ρόλο...

Όταν η Κουρούνα φωνάζει, ακούγεται ένα αρκετά βαθύ, κακόηχο «κρσα» αλλά και άλλες πιο οξείες κραυγές. Το όνομά της μιμείται αυτόν ακριβώς τον ήχο των κραυγών της.

Όταν πετάει δίνει την εντύπωση πως δυσκολεύεται λίγο, δηλαδή πετάει κάπως βαριά.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτήν...

Στ. 49: Τόση ώρα η κουρούνα μού γνέφει να κοιτάξω ψηλά.

Στ. 609: Δεν ξέρεις ότι ζει πέντε γενιές ανθρώπινες η φωνακλού η κουρούνα;

Στ. 1172-4: Κάποιος θεός από το Δία μόλις πέρασε τις πύλες μες στον αέρα, χωρίς να τον πάρουν χαμπάρι οι κουρούνες, βάρδιες της ημέρας.

...κι ακόμα στ. 5-6, 23, 967 και 1212

Κορώνη Κουρούνα

Corvus corone cornix

Τάξη: Κορακόμορφα
Οικογένεια: Κορακίδες
Άλλες ονομασίες: Κορατζίνα
Βρωμοχαβαρόνι και Κόρωνο

Κότσυφος

Κότσυφος

Turdus merula

Τάξη: Στρουθιόμορφα

Οικογένεια: Κιχλίδες

Άλλες ονομασίες: Κιτρινομύτης

Κότσυφος είναι...

Ο αρσενικός Κότσυφος είναι κατάμαυρος με πορτοκαλοκίτρινο ράμφος. Ο θηλυκός είναι καστανωπός με καστανό ράμφος. Τα μικρά του μπορεί να έχουν διάφορες κηλίδες στα φτερά τους, που χάνονται καθώς μεγαλώνουν. Ο Κότσυφος γεννά δύο με τρεις φορές τον χρόνο και οι δύο γονείς φροντίζουν από κοινού για την ανατροφή των νεοσσών.

Την τροφή του την βρίσκει στο έδαφος. Συλλαμβάνει έντομα και ξεθάβει νύμφες εντόμων και σκουλήκια. Τρώει ακόμα μικρούς καρπούς και φρούτα.

Ζει σε πυκνά δάση και θαμνώνες, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει επεκταθεί και μέσα στις πόλεις, φωλιάζοντας σε πάρκα και άλση.

Ο Κότσυφος σ' ένα ρόλο...

Ο Κότσυφος, όπως και όλα τα πουλιά της οικογένειάς του, τραγουδάει θαυμάσια.

Όταν θορυβηθεί, βγάζει έναν χαρακτηριστικό ήχο: «τσακ-ακ-ακ-ακ». Είναι αρκετά δειλό πουλί και προτιμά να κρύβεται ανάμεσα στα φυλλώματα.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 804-6: **Ευελπίδης:** Ξέρεις με ποιον μοιάζεις έτσι φτερουγάτος;

Πισθέταιρος: Εσύ με εικόνα ταλαίπωρης χήνας.

Ευελπίδης: Κι εσύ με κότσυφα με μοντέρνο κούρεμα.

...κι ακόμα στ. 304 και 1081

Μπεκάτσα είναι...

Η Μπεκάτσα είναι παχουλή, με μικρό κεφάλι και ράμφος μυτερό. Έχει μακριά ή κοντά πόδια.

Το φτέρωμά της είναι καφετί, με ραβδώσεις άσπρες και μαύρες.

Τον χειμώνα μεγάλος αριθμός καταφθάνει από τη βόρεια Ευρώπη, ενώ στην Ελλάδα παραμένει το καλοκαίρι ένας πολύ μικρός αριθμός, κυρίως στη Ροδόπη, για να φωλιάσει.

Ζει σε υγρά δάση ή κοντά σε έλη. Κυνηγείται εντατικά καθώς αποτελεί αγαπημένο θήραμα των κυνηγών.

Πιο εύκολα μπορεί να τη δει κανείς τα ξημερώματα ή το σούρουπο, ενώ την ημέρα κρύβεται κάτω από τη βλάστηση, καμουφλαρισμένη χάρη στο φτέρωμά της.

Τρέφεται με σκουλήκια που ξετρυπώνει με το ράμφος μέσα από τα μαλακά χώματα.

Όταν το αρσενικό θέλει να προσελκύσει το θηλυκό, τραγουδάει και πετάει πολύ ψηλά, κάνοντας ξαφνικές βουτιές. Τα αυγά κλωσούν και οι δύο γονείς, κυρίως όμως ο πατέρας!

Η Μπεκάτσα σ' ένα ρόλο...

Η Μπεκάτσα είναι πουλί μοναχικό και σιωπηλό. Το πέταγμά της είναι γρήγορο με απότομους ελιγμούς. Όταν απειλείται, είναι μάλλον απρόθυμη να πετάξει! Σηκώνεται αιφνιδιαστικά και πετάει πιο πέρα, χαμηλά, γλιστρώντας ανάμεσα στα δέντρα.

Για την Μπεκάτσα λέμε...

Αν κάποιος ρίξει μια βολή πολύ μακριά από τον στόχο και σε μεγάλο ύψος, λέμε «χτύπησε μπεκάτσες».

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτήν...

Στ. 1136: ...μπεκάτσες πελεκούσαν τα λιθάρια με τις μύτες τους.

Κρέξ

Μπεκάτσα

Scolopax rusticola

Τάξη: Χαραδριόμορφα

Οικογένεια: Σκολοπακίδες

Άλλες ονομασίες: Ψυλόκοτα,

Γαλαζοπόδαρη, Μακρομούτα,

Ορνιθοσκαλίδα, Κουκουβαγιοκέφαλη

Κύκνος

Κύκνος

Cygnus olor

Τάξη: Χηνόμορφα

Οικογένεια: Νησιίδες

Κύκνος είναι...

Ο Κύκνος ανήκει στην ίδια οικογένεια με τις πάπιες και τις χήνες, αλλά είναι πιο μεγαλόσωμος και έχει μακρύ λαιμό. Το πιο γνωστό είδος, ο Βουβόκυκνος, έχει κατάσπρα, πλούσια φτερά και κόκκινο ράμφος με ένα μικρό μαύρο εξόγκωμα στη βάση του.

Ζει κοντά σε λίμνες ή τέλματα, αλλά δεν κολυμπά κάτω από το νερό. Άλλωστε, χάρη στο μακρύ λαιμό του μπορεί να βρίσκει την τροφή του στα βαθιά, σηκώνοντας την ουρά του στον αέρα, χωρίς να χρειάζεται να βουτάει ολόκληρος. Είναι κυρίως φυτοφάγος.

Ο άγριος Κύκνος είναι αποδημητικός. Όταν οι λίμνες της κεντρικής Ευρώπης παγώνουν, παίρνει τον δρόμο προς τον Νότο. Υπάρχουν βέβαια και Κύκνοι που παραμένουν στην Ελλάδα όλο τον χρόνο και φωλιάζουν σε λίμνες της βόρειας κυρίως Ελλάδας. Στην Ελλάδα απαντώνται τρία είδη κύκνου: ο Βουβόκυκνος, ο Αγριόκυκνος και ο Νανόκυκνος. Ο Κύκνος ζει οικογενειακά, ακόμα και όταν μεταναστεύει, και έχει μόνο ένα ταίρι. Φτιάχνει τη φωλιά του στις όχθες των λιμνών και τη στρώνει με πούπουλα που βγάζει από το σώμα του. Τους νεοσσούς τους φροντίζουν και οι δύο γονείς.

Ο Κύκνος σ' ένα ρόλο...

Ο Κύκνος διακρίνεται για την κομψότητα και τη χάρη του. Οι κινήσεις του είναι αργές και μεγαλόπρεπες. Όταν όμως ενοχληθεί, βγάζει μια σφυριχτή φωνή και γίνεται επιθετικός.

Για τον Κύκνο λέμε...

Ο Κύκνος δεν κελαηδεί. Λένε όμως ότι όταν προαισθάνεται τον θάνατό του τραγουδάει με γλυκιά φωνή. Η έκφραση το «κύκναιο άσμα» χρησιμοποιείται για να δηλώσει το τελευταίο έργο κάποιου καλλιτέχνη.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 769-84: Έτσι οι κύκνοι, τις λαλιές τους σμίγοντας και χτυπώντας τα φτερά τους, ψάλλουν τον Απόλλωνα, πλάι στου Έβρου καθισμένοι τις όχθες, και το λάλημά τους ήρθε μέσ' από τα νέφη ·

λούφαξαν όλα τ' αγρίμια κι η γαλήνια απανεμιά κοίμισε τα κύματα, αντιλάλησαν του Ολύμπου τα βουνά και θαμπαθώθηκαν οι θεοί · πιάσαν οι Χάριτες με τις Μούσες το τραγούδι, τιτσιτσιτσι τιτσιγξ.

...κι ακόμα στ. 870

Γλάρος είναι...

Ο Γλάρος έχει σώμα μακρόστενο και φτερούγες μακριές και μυτερές. Τα πόδια του μοιάζουν με τις παλάμες του ανθρώπου.

Τον βρίσκουμε σε όλο τον κόσμο, κυρίως κατά μήκος των ακτών. Κάποια είδη όμως συχνάζουν και σε λίμνες και έλη.

Στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα δεκαεπτά είδη Γλάρων. Το πιο κοινό είναι ο Ασημόγλαρος, που τον βλέπουμε σε λιμάνια, ακτές αλλά, δυστυχώς, και σε χωματερές. Στις τελευταίες οφείλεται η υπερβολική αύξηση του πληθυσμού του, με αποτέλεσμα να επιβαρύνει άλλα πουλιά, όπως τους Αιγαιόγλαρους.

Ο Γλάρος ζει ομαδικά και σχεδόν πάντα φωλιάζει σε αποικίες.

Εκτός από ψάρια, τρώει σχεδόν τα πάντα: από άλλα πουλιά και μικρά θηλαστικά, μέχρι έντομα και σκουπίδια. Τον χειμώνα μπορεί να φάει ακόμα και ελιές!

Εκτός από το γλυκό νερό μπορεί να πιει και το θαλασσινό.

Ο γλάρος σ' ένα ρόλο...

Ο γλάρος πετάει πολύ επιδέξια είτε κουνώντας τις φτερούγες του είτε ανεμοπορώντας, παρασυρόμενος από τον άνεμο με τις φτερούγες ανοιχτές. Έχει αρκετή αντοχή στο πέταγμα, αλλά δεν είναι πολύ γρήγορος.

Δεν του αρέσει να βουτάει μέσα στο νερό. Όμως κολυμπά και περπατά εξίσου καλά.

Βγάζει βραχνές και καθόλου ευχάριστες φωνές.

Για τον Γλάρo λέμε...

Λέμε «τρώει σαν γλάρος», όταν κάποιος τρώει πολύ γρήγορα ή αρπαχτά.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 567: ...αν στον Ηρακλή θυσιάζει, να προσφέρει μελωμένες τηγανίτες στο γλάρo.

Λάρος

Γλάρος

Larus michahellis
(Ασημόγλαρος)

Τάξη: Λαρόμορφα
Οικογένεια: Λαρίδες

Νήσσα

Πάπια

Anas sp.

Τάξη: Χηνόμορφα

Οικογένεια: Νησσίδες

Πάπια είναι...

Η πάπια έχει παχουλό σώμα, κοντό λαιμό, φαρδύ ράμφος και πλατιά πόδια.

Το φτέρωμά της είναι πολύ πλούσιο και σχηματίζει ένα παχύ, αδιάβροχο στρώμα. Το χρώμα μιας πάπιας διαφέρει ανάλογα με το είδος και το φύλο της.

Οι περισσότερες Πάπιες είναι αποδημητικές. Στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί ως τώρα εικοσιπέντε είδη. Τα περισσότερα από αυτά έρχονται τον χειμώνα από τη βόρεια Ευρώπη.

Η πάπια είναι υδρόβιο πουλί. Της αρέσει να κολυμπά και να πετά.

Η θηλυκή πάπια, όπου γεννά τα αβγά της, στρώνει και τη φωλιά της με το χνούδι των φτερών της για να την κάνει πιο μαλακή και ζεστή.

Οι άνθρωποι μαζεύουν τα πούπουλα αυτά, τα καθαρίζουν και τα χρησιμοποιούν για να γεμίζουν μαξιλάρια και στρώματα.

Η πάπια σ' ένα ρόλο...

Η πάπια δεν τραγουδά, κάνει όμως τον χαρακτηριστικό ήχο «κουά-κουά».

Ενώ είναι πολύ καλή κολυμβήτρια, στην ξηρά περπατά με αρκετή δυσκολία. Κάνει ένα αστείο κούνημα, γέρνοντας μια προς τα δεξιά και μια προς τα αριστερά.

Για την πάπια λέμε...

Όταν κάποιος έχει αστείο βάδισμα, λέμε ότι «περπατάει σαν πάπια». Χρησιμοποιούμε την έκφραση «κάνει την πάπια», όταν κάποιος προσποιείται ότι δεν ξέρει ή δεν καταλαβαίνει κάτι που του λέμε. Ακόμα, επειδή η πάπια περνάει μεγάλο μέρος της ημέρας της στο νερό, όταν κάποιος βρέχεται λέμε ότι «γίνεται παπί».

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτήν...

Στ. 1148-9: Οι πάπιες φορώντας ποδιές κουβαλούσαν τις πλίθρες.

Στ. 1301-3: Κι απ' την αγάπη τους στα πουλιά, όλοι (οι άνθρωποι) λένε τραγούδια που έχουν μέσα τους κάποιο χελιδόνι, μια πάπια, ένα περιστέρι, μια χήνα, φτερά και πούπουλα.

...κι ακόμα στ. 298, 303, 566 και 882

Πελαργός είναι...

Ο Πελαργός είναι πουλί μεγαλόσωμο, με μακριά κόκκινα πόδια, μακρύ λαιμό και μεγάλο ράμφος.

Έχει ωραία πούπουλα, συνήθως λευκά και ασπρόμαυρες φτερούγες. Ο Πελαργός είναι πουλί αποδημητικό. Τον Αύγουστο μαζεύεται σε κοπάδια που φεύγουν από την Ευρώπη για την Αφρική. Ξαναγυρίζει στις ίδιες φωλιές τον Μάρτιο.

Όταν πετά, τα φτερά και το σώμα του σχηματίζουν μια ευθεία.

Ο Πελαργός ζει κοντά σε νερό - θάλασσες, λίμνες, ποτάμια ή έλη - και τρέφεται με βατράχια, σαύρες, φίδια, σκουλήκια και ποντίκια. Φτιάχνει τη φωλιά του σε στύλους, καμπαναριά και σπανιότερα σε δέντρα και γεννά 3-5 λευκά αβγά. Του αρέσει η οικογενειακή ζωή: το αρσενικό και το θηλυκό μεγαλώνουν μαζί τα μικρά τους και είναι στοργικοί γονείς.

Ο Πελαργός σ' ένα ρόλο...

Ο Πελαργός περπατά με αργά βήματα. Όταν θέλει να ξεκουραστεί, στέκεται στο ένα πόδι. Για να κοιτάξει προσεκτικά τον χώρο γύρω του χρησιμοποιεί τον μακρύ λαιμό του σαν περισκόπιο.

Δεν έχει σχεδόν καθόλου φωνή, μόνο κάνει έναν ιδιαίτερο θόρυβο ανοιγοκλείνοντας το ράμφος του.

Για τον Πελαργό λέμε...

Όταν κάποιος είναι ψηλός, τον φωνάζουμε «λελέκι».

Ο Πελαργός έχει πολύ καλή σχέση με τους ανθρώπους. Σε πολλές χώρες υπάρχουν μύθοι και ιστορίες για τους Λευκούς Πελαργούς που φέρνουν την ευτυχία. Γι' αυτό λέμε ότι «τα μωρά τα φέρνει ο πελαργός».

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 1139: ...άλλες δέκα χιλιάδες πελαργοί έφτιαχναν πλίθρες.

Στ. 1212: Ε, εσύ που πας; Από ποια πύλη παραβίασες το τείχος; (...)

Οι πελαργοί σου σφράγισαν το διαβατήριο;

...κι ακόμα στ. 870 και 1354-7

Πελαργός

Πελαργός

Ciconia ciconia
(Λευκός Πελαργός)

Τάξη: Πελαργόμορφα
Οικογένεια: Πελαργίδες
Άλλες ονομασίες: Λελέκι, Λέλεκας

Πελεκάς

Πελεκάνος

Pelecanus crispus (Αργυροπελεκάνος)

Τάξη: Πελεκανόμορφα

Οικογένεια: Πελεκανίδες

Άλλες ονομασίες: Τουμπανιάς, Σακκάς

Πελεκάνος είναι...

Ο Πελεκάνος είναι μεγαλόσωμο πουλί. Έχει πυκνό λευκό ή αχνό ρόδινο φτέρωμα και μακρύ, πλατύ ράμφος. Τα φτερά του είναι πολύ μεγάλα, όταν είναι ανοιχτά ξεπερνούν τα τρία μέτρα! Πετάει γρήγορα και με χάρη, όμως περπατάει με δυσκολία γιατί τα πόδια του είναι κοντά. Ζει σε υγρά τοπούς, όπως λίμνες και λιμνοθάλασσες.

Είναι εξαιρετικός ψαράς, μάλιστα κάτω από το ράμφος του έχει έναν σάκο που χρησιμεύει σαν απόχνη. Μερικές φορές ο Πελεκάνος ψαρεύει σε οργανωμένες ομάδες: μπαίνουν πολλοί στη σειρά, βουτούν και ξαναβγαίνουν όλοι μαζί.

Ο σάκος στο ράμφος του χρησιμεύει και για να αποθηκεύει την τροφή του. Από εκεί τάζει και τα μικρά του μασσημένη τροφή!

Η Ελλάδα φιλοξενεί δύο είδη: τον Αργυροπελεκάνο που παραμένει όλο τον χρόνο στους ελληνικούς υγρά τοπούς και τον Ροδοπελεκάνο που είναι αποδημητικό είδος.

Ο Πελεκάνος σ' ένα ρόλο...

Ο Πελεκάνος κουνιέται αδέξια και αστεία όταν περπατάει. Όταν θέλει να ξεκουραστεί, μαζεύει τον λαιμό του και ακουμπάει το κεφάλι του ανάμεσα στις φτερούγες.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 1155-7: Μεγάλοι τεχνίτες ξυλουργοί οι πελεκάνοι, που με τις μύτες τους πελεκούσαν τις πύλες και ο χτύπος από το πελέκημά τους ακούγονταν σα να 'ταν ναυπηγείο.

...κι ακόμα στ. 882

Πετροπέρδικα είναι...

Η Πετροπέρδικα ανήκει στην ίδια οικογένεια με τον φασιανό και το παγώνι.

Έχει σώμα μετρίου μεγέθους, παχουλό και στρογγυλό, με κοντή ουρά. Αν και οι φτερούγες της είναι μικρές, είναι δυνατές και της επιτρέπουν να πετάει γρήγορα. Το φτέρωμά της είναι στις αποχρώσεις του καφέ, με όμορφα σχέδια στο λαιμό και στα πλευρά.

Η Πετροπέρδικα ζει σε πλαγιές βουνών με αραιούς θάμνους. Τρέφεται με σπόρους και μικρά έντομα.

Καθώς είναι πολύ κοινωνική, μαζεύεται σε ομάδες, μερικές φορές πολύ μεγάλες. Έχει όμως και καθεμία το ταίρι της και μένει πιστή σε αυτό σε όλη της τη ζωή.

Είναι απειλούμενο είδος. Ο πληθυσμός της στην Ελλάδα έχει υποστεί εξαιρετική μείωση και έχει εξαφανιστεί από αρκετές περιοχές, όπως η Αττική, εξαιτίας της υποβάθμισης των βιοτόπων της, του εντατικού κυνηγιού και της λαθροθηρίας.

Η Πέρδικα σ' ένα ρόλο...

Η Πέρδικα έχει γρήγορο πέταγμα και καμαρωτό περπάτημα όλο χάρη. Την άνοιξη και το φθινόπωρο τραγουδά με ένα κοφτό σφύριγμα σε διάφορες παραλλαγές. Έχει μάλιστα δύο χαρακτηριστικές φωνές: «ουίτ-ουίτ-ουίτ» και «κ-κ-ουόουκ»!

Για την Πέρδικα λέμε...

Όταν μια γυναίκα έχει σπτό παράστημα και περήφανο περπάτημα, λέμε «καλώς τηνα την πέρδικα που περπατεί λεβέντικα». Κι όταν κάποιος που ήταν άρρωστος γίνεται πάλι καλά, λέμε «έγινε περδίκι»!

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτήν...

Στ. 249: Έλα κι εσύ, πέρδικά μου, πλουμιστό πουλί.

...κι ακόμα στ. 297, 761 και 767-8

Πέρδιξ Πετροπέρδικα

Alectoris graeca

Τάξη: Ορνιθόμορφα
Οικογένεια: Φασιανίδες

Περιστέρα

Περιστέρι

Columbus livia

Τάξη: Περιστερόμορφα
Οικογένεια: Περιστερίδες

Περιστέρι είναι...

Το Περιστέρι έχει μικρό, παχουλό σώμα και στρογγυλό κεφάλι. Το φτέρωμά του έχει γκριζωπές αποχρώσεις, με μεταλλικές λεπτομέρειες.

Το Περιστέρι είναι από τα πιο διαδεδομένα πουλιά: μπορούμε να το βρούμε σε όλο τον κόσμο εκτός από τις πολικές περιοχές. Έχει προσαρμοστεί στη ζωή στις ανθρώπινες πόλεις. Συνήθως φτιάχνει τη φωλιά του μέσα στα δέντρα ή κάτω από τις στέγες των σπιτιών και προτιμάει να ζει ομαδικά.

Τρέφεται με καρπούς και σπόρους. Ο νεοσσός όμως τρώει κάτι πολύ ιδιαίτερο: μια παχιά ουσία σαν γάλα που βρίσκει κλώνοντας το μικρό του ράμφος κάτω από τον λαιμό τόσο της μητέρας του όσο και του πατέρα του!

Είναι γνωστό ότι, πριν εφευρεθεί ο τηλεγράφος και το τηλέφωνο, οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν ειδικά εκπαιδευμένα Περιστέρια για να στέλνουν γράμματα και μηνύματα. Τα ταχυδρομικά Περιστέρια είναι γρήγορα, έχουν μεγάλη αντοχή και άριστο προσανατολισμό.

Το Περιστέρι σ' ένα ρόλο...

Το Περιστέρι δεν κελαηδάει, βγάζει όμως ένα πολύ χαρακτηριστικό γουργουρητό. Πολλές φορές μπορούμε να το δούμε σε ζευγάρια να ενώνουν τα ράμφη τους και να ανταλλάσσουν τρυφερά τσιμπήματα. Το Περιστέρι έχει έναν σύντροφο σε όλη του τη ζωή. Γι' αυτό λέμε για ένα αγαπημένο ζευγάρι ότι είναι «σαν περιστεράκια» ή «σαν πιτσουνάκια».

Για το Περιστέρι λέμε...

Ανάμεσα στις διάφορες χρωματικές παραλλαγές υπάρχουν και Περιστέρια κατάλευκα. Αυτά τα θεωρούμε σύμβολο της ειρήνης, της τρυφερότητας και της αθωότητας. Όταν, μάλιστα, κάποιος παριστάνει τον αθώο και τον ανίδεο, λέμε ότι κάνει «την αθώα περιστερά».

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτό...

Στ. 1082: Αν κάποιος από σας πιάσει ζωντανό τον Φιλοκράτη τον πουολόγο, θα πάρει τέσσερα τάλαντα · (...) γιατί τσακώνει τα περιστέρια, τα βάζει σε κλουβιά και τα έχει για κράχτες στα δίκτυα.

...κι ακόμα στ. 302-304, 399 και 1302

Σπουργίτι είναι...

Το Σπουργίτι είναι ένα μικρόσωμο πουλί με γκριζοκάστανο φτέρωμα. Το ράμφος του είναι δυνατό και κωνικό· μ' αυτό σπάει τα τσόφλια των σπόρων που αποτελούν και την κυριότερη τροφή του.

Ζει ομαδικά σε αγροτικές αλλά και αστικές περιοχές. Συνήθως χτίζει τη φωλιά του πλάι σε άλλα Σπουργίτια, σχηματίζοντας ολόκληρη αποικία. Τα μεγάλα αυτά κοπάδια μπορούν να προξενήσουν ζημιές στις καλλιέργειες γιατί τρώνε τους σπόρους. Από την άλλη, βέβαια, τα Σπουργίτια πιάνουν τα βλαβερά έντομα για να ταϊσουν τα μικρά τους. Το Σπουργίτι εύκολα προσαρμόστηκε στις πόλεις των ανθρώπων, γι' αυτό και σήμερα αποτελεί το πιο γνωστό πουλί. Φτιάχνει την φωλιά του με σωρούς από μικρά κλωναράκια και άχυρα, που τα στοιβάζει στις γωνιές των παραθύρων ή κάτω από τη στέγη των σπιτιών.

Για το Σπουργίτι λέμε...

Το Σπουργίτι δεν κελαηδεί. Συνηθίζει όμως να καλεί τους συντρόφους του με διάφορα καλέσματα, όπως το «τσιρπ-τσιρπ». Χοροπηδάει διαρκώς και με μικρές, ανάλαφρες κινήσεις τσιμπολογάει τους σπόρους που βρίσκει. Άλλωστε, λέμε για κάποιον που τρώει ελαφρά ότι «τρώει σαν σπουργιτάκι».

Το Σπουργίτι σε μια ιστορία...

Το αρχαίο όνομα του Σπουργιτιού είναι «στρουθός». Καμιά φορά όμως οι αρχαίοι χρησιμοποιούσαν την ίδια λέξη εννοώντας και άλλα πουλιά. Κι αν σήμερα έχουμε ξεχάσει το παλιό όνομα του Σπουργιτιού, η λέξη «στρουθός» μάς θυμίζει ένα άλλο πουλί: τη Στρουθοκάμηλο, που οι αρχαίοι ονόμαζαν «μέγα στρουθό», δηλαδή μεγάλο πουλί.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτό...

Στ. 577-9: **Χορός:** Αν όμως οι άνθρωποι από άγνοια μας νομίσουν ένα τίποτα και για θεούς τους Ολύμπιους;

Πισθέταιρος: Τότε πρέπει να σηκωθούν σύννεφο οι σπουργίτες και οι σποροφάγοι και να αφανίσουν τους σπόρους στα χωράφια τους.

Στρουθός

Σπουργίτι

Passer domesticus
(Σπιτοσπουργίτης)

Τάξη: Στρουθιόμορφα
Οικογένεια: Στρουθίδες

Στρουθός ὁ μέγας

Στρουθοκάμηλος

Struthio camelus

Τάξη: Στρουθοκαμηλόμορφα
Οικογένεια: Στρουθιονίδες

Στρουθοκάμηλος είναι...

Η Στρουθοκάμηλος είναι πουλί μεγαλόσωμο. Το ύψος της ξεπερνάει το ύψος του μέσου ανθρώπου και μπορεί να φτάσει τα 2,5 μέτρα.

Έχει πολύ ψηλό λαιμό, μακριά πόδια και μικρά φτερά, μαύρα, σταχτιά ή καφέ.

Σήμερα ζει μόνο στην Αφρική, ενώ παλιότερα ήταν είδος περισσότερο διαδεδομένο.

Είναι από τα πουλιά που έχασαν την ικανότητα να πετούν και οι φτερούγες του ατρόφησαν εντελώς. Αντίθετα, χάρη στα πόδια της που είναι πολύ δυνατά, μπορεί να τρέξει γρήγορα, περίπου 50 χιλιόμετρα την ώρα!

Η Στρουθοκάμηλος είναι χορτοφάγος. Είναι πολύ ανθεκτική τόσο στη ζέστη όσο και στο κρύο. Τα αβγά της είναι στρογγυλά και αρκετά μεγαλύτερα από των άλλων πουλιών. Έχει κάτασπρο τσόφλι, τόσο σκληρό που θα μπορούσαμε να πατήσουμε πάνω σε ένα αυγό χωρίς να σπάσει.

Στην αρχαιότητα χρησιμοποιούσαν τα άδεια αυγά της Στρουθοκαμήλου σαν αγγεία.

Η Στρουθοκάμηλος σ' ένα ρόλο...

Η Στρουθοκάμηλος είναι πολύ γρήγορη. Ωστόσο, όταν αντιλαμβάνεται κάποια απειλή που δεν μπορεί να την αποφύγει τρέχοντας, λένε ότι χώνει το κεφάλι της στην άμμο νομίζοντας ότι την αποφεύγει. Αυτό δεν είναι αλήθεια· στην πραγματικότητα απλώς ξαπλώνει σε μέρη όπου το φτέρωμά της δεν ξεχωρίζει από το έδαφος και περιμένει να περάσει ο κίνδυνος.

Η Στρουθοκάμηλος εξημερώνεται εύκολα και μπορεί να ζήσει σε αιχμαλωσία.

Για την Στρουθοκάμηλο λέμε...

Από τον τρόπο που αντιδρά η Στρουθοκάμηλος στους κινδύνους, προέρχεται η έκφραση «στρουθοκαμηλισμός», που σημαίνει το να προσποιείται κάποιος ότι δεν βλέπει κάποιο πρόβλημα αντί να το αντιμετωπίζει.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτήν...

Στ. 876-7: Ας προσευχηθούμε και στη μεγάλη μητέρα,
τη στρουθοκαμήλα θεών και ανθρώπων... τη Δέσποινα Κυβέλη.

Παγόني είναι...

Τα φτερά του Παγονιού στην πλάτη του είναι καφετιά, όμως ο λαιμός και η κοιλιά του έχουν χρώμα μπλε, γυαλιστερό και έντονο. Μόνο το αρσενικό έχει τη γνωστή φανταχτερή ουρά, πράσινη με κυκλικά σχέδια σαν μάτια. Την ξεδιπλώνει σαν βεντάλια για να τραβήξει την προσοχή των θηλυκών.

Το Παγόني κατάγεται από την Ασία. Το άγριο Παγόني ζει σε μικρές ομάδες. Ψύνει το έδαφος για να βρει σπόρους και έντομα, ενώ τη νύχτα ανεβαίνει και κουρνιάζει πάνω στα δέντρα.

Επειδή είναι τόσο όμορφο οι άνθρωποι το εξημερώνουν και το εκτρέφουν σε πάρκα και κήπους.

Το Παγόني σ' ένα ρόλο...

Λένε ότι το εντυπωσιακό, περήφανο Παγόني έχει κακό χαρακτήρα. Είναι επιθετικό και καυγαδίζει συχνά. Δεν κελαηδάει, μόνο βγάζει μια τσιριχτή κραυγή που μοιάζει με τον ήχο της τρομπέτας.

Για το Παγόني λέμε...

Όταν κάποιος περηφανεύεται με έπαρση, λέμε ότι «καμαρώνει σαν παγόني».

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτό...

Στ.881-8: Ας δεηθούμε τώρα (...) στα γενναία πουλιά και τα παιδιά τους, τον πελεκάνο, τον κοκκινομύτη, το δρυοκολάπη, το φασιανό, τον κατσουλιέρη, το παγόني, την πάπια, την κουκουβάγια, το ψαρόνι, τον ερωδιό, τη βουτηχτάρα, το συκοφάγο, το νυχτοπάτη...

...κι ακόμα στ. 63 και 270

Ταώς

Παγόني

Pavo cristatus

Τάξη: Ορνιθόμορφα
Οικογένεια: Φασιανίδες

Τροχίλος

Δρυοκολάπτης

Dendrocoros syriacus (Βαλκανικός Δρυοκολάπτης)

Τάξη: Δρυοκολαπτόμορφα
Οικογένεια: Δρυοκολαπίδες
Άλλες ονομασίες: Τρυποκάρυδος,
Ξυλοφαγός, Σαρακοφάγος

Δρυοκολάπτης είναι...

Ο Δρυοκολάπτης έχει μακρύ λαιμό και μεγάλο κεφάλι με μακρύ, ίσιο ράμφος, το οποίο χρησιμοποιεί σαν τσεκούρι, ψαλίδι ή και τρυπάνι. Έτσι, τρυπά τον κορμό και με τη μακριά του γλώσσα βγάζει από τις φωλιές τους τις νύμφες των εντόμων που βρίσκονται μέσα στα δέντρα.

Με τα δάχτυλα των ποδιών του μπορεί και αναρριχάται. Στέκεται ξεκούραστα στον κορμό των δέντρων χάρη στην ουρά του. Για το λόγο αυτό είναι πολύ σκληρή και τον στηρίζει.

Ζει στα δάση και τρέφεται με έντομα και φρούτα. Στην Ελλάδα συναντάμε δέκα είδη Δρυοκολάπτη, κυρίως στην κεντρική και βόρεια Ελλάδα.

Χτυπά ρυθμικά με το ράμφος του τα ξερά κλαδιά όταν θέλει να εντυπωσιάσει τη σύντροφό του.

Γεννά τα αυγά του μέσα στις τρύπες των δέντρων ή καμιά φορά στο έδαφος.

Ο αρσενικός Δρυοκολάπτης φροντίζει πολύ τα μικρά του ώστε είναι ικανός να τους κουβαλήσει έντομα έως και 200 φορές τη μέρα!

Ο Δρυοκολάπτης σ' ένα ρόλο...

Ο κάθε Δρυοκολάπτης έχει το δικό του χαρακτηριστικό τυμπάνισμα «κιπ κιπ κιπ», που διαφέρει σε ένταση, διάρκεια και συχνότητα.

Ο Πευκοδρυοκολάπτης μπορεί να χτυπήσει με τη μύτη του το δέντρο έως και 15 φορές το δευτερόλεπτο, κάτι που δεν μπορεί να καταφέρει ούτε ο καλύτερος τυμπανιστής.

Για τον Δρυοκολάπτη λέμε...

Ο πιο διάσημος Δρυοκολάπτης είναι ο Γούντι ο τρυποκάρυδος.

Τα παιδιά μέσα από τα κινούμενα σχέδια έμαθαν να αναγνωρίζουν τον τρυποκάρυδο από τη δυνατή γελαστή φωνή του και τη μανία του να χτυπά κάθε ξύλινη επιφάνεια.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτόν...

Στ. 976-979: **Χρησμολόγος:** Πάρε το χαρτί με το χρυσό... Όταν θεϊκή λεβέντη μου, εκτελέσεις όσα προστάζω, θα γίνεις αϊτός στα σύννεφα· αν δεν δώσεις, ούτε τρυγόνι θα γίνεις, ούτε τσίχλα, μήτε καν δρυοκολάπτης.

...κι ακόμα στ. 79, 304, 480 και 882

Χελιδόνι είναι...

Μικρό πουλί, μαύρο με λευκή κοιλιά και διχαλωτή ουρά. Αν καταφέρουμε να το πλησιάσουμε, θα δούμε ότι στο Σταβλοχελίδονο ο λαιμός και το μέτωπό του είναι κοκκινωπά.

Κάθε φθινόπωρο το χελιδόνι αποδημεί από την Ελλάδα, ξεχειμωνιάζει σε χώρες με θερμότερο κλίμα και επιστρέφει την άνοιξη στην ίδια φωλιά.

Δεν φοβάται τους ανθρώπους κι έτσι το συναντούμε σε χωριά, ακόμα και σε πόλεις. Χτίζει κρεμαστές φωλιές από λάσπη και άχυρο, πολύ συχνά κάτω από τις στέγες των σπιτιών, γιατί εκεί νιώθει ότι μπορεί να μεγαλώσει τα μικρά του προστατευμένα από τους εχθρούς του. Ανάλογα με το είδος, φτιάχνει διαφορετικό σχήμα φωλιάς. Η φωλιά του Σταβλοχελίδονου είναι σαν ανοιχτή κούπα.

Το χελιδόνι σ' ένα ρόλο...

Το χελιδόνι είναι μικρόσωμο και ευκίνητο, με γρήγορες αλλά χαριτωμένες κινήσεις.

Πετάει επιδέξια, χαμηλά πάνω από το γλυκό νερό για να πιάσει έντομα. Δεν θα το δούμε όμως να περπατά στο έδαφος.

Το τραγούδι του περιορίζεται σε γρήγορα, αλλά μελωδικά τιτιβίσματα.

Για το χελιδόνι λέμε...

Από την αρχαιότητα το χελιδόνι θεωρείται προάγγελος της άνοιξης. Λέμε όμως πως «ένα χελιδόνι δεν φέρνει την άνοιξη».

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτό...

Στ. 1411: ...χελιδόνι μου πλουμισμένο και μακρόφτερο.

Στ. 713: Το χελιδόνι φέρνει το μήνυμα ότι (οι άνθρωποι) πρέπει να πουλήσουν τις χοντρές πατατούκες και ν' αγοράσουν κοντομάνικα.

Στ. 1149-51: ...πετούσαν ψηλά με το μυστρί στον ώμο όπως οι παργιοί και τα χελιδόνια με τον πηλό στο στόμα.

...κι ακόμα στ.1301-3

Χελιδών

Χελιδόνι

Hirundo rustica (Σταβλοχελίδονο)

Τάξη: Στρουθιόμορφα
Οικογένεια: Χελιδονίδες

Χήνα

Χήνα

Anser sp.

Τάξη: Χηνόμορφα

Οικογένεια: Νησιίδες

Χήνα είναι...

Η Χήνα μοιάζει με τη Πάπια. Είναι όμως πιο μεγαλόσωμη, με παχύτερο ράμφος και πιο μακριά πόδια και λαιμό.

Τα περισσότερα είδη ζουν στη στεριά. Η Χήνα είναι, δηλαδή, λιγότερο υδρόβια από την πάπια. Άλλωστε δεν τρώει ψάρια, αλλά σπόρους και βλαστούς φυτών που βρίσκει στους αγρούς.

Είναι αποδημητικό πουλί. Μεταναστεύει σε ομάδες από οικογένειες που μένουν μαζί για πολύ καιρό.

Εκτός από τις άγριες Χήνες, υπάρχουν και εξημερωμένες που οι άνθρωποι εκτρέφουν ως κατοικίδια ζώα.

Στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί επτά είδη, από τα οποία μόνο ένα, η Σταχτόχνα, αναπαράγεται. Όλες οι υπόλοιπες έρχονται τον χειμώνα από τον Βορρά. Η σπανιότερη όλων είναι η Νανόχνα, η οποία είναι είδος απειλούμενο με εξαφάνιση και επισκέπτεται κάθε χρόνο τους υγρότοπους της βόρειας Ελλάδας.

Η Χήνα σ' ένα ρόλο...

Η Χήνα μοιάζει με την Πάπια στην εμφάνιση, τη φωνή και το αστείο, κουνιστό περπάτημά τους. Είναι κοινωνική και ζει σχηματίζοντας ομάδες.

Στα ταξίδια της πετά ψηλά, σε σχηματισμό «V». Ο σχηματισμός αυτός τη βοηθάει να εξοικονομεί πολύτιμη ενέργεια: όταν ένα πουλί ανεβοκατεβάζει τα φτερά του, δημιουργεί ρεύμα. Έτσι τα πουλιά που βρίσκονται από πίσω του βοηθιούνται απ' αυτό το ρεύμα και δεν είναι αναγκασμένα να ανεβοκατεβάζουν πολύ δυνατά τα δικά τους φτερά, εξοικονομώντας ενέργεια. Βέβαια, τα πουλιά συνεννοούνται μεταξύ τους φωνάζοντας και αλλάζουν θέσεις πού και πού, για να ξεκουράζεται αυτό που βρίσκεται μπροστά στο σμήνος.

Στις παρελάσεις υπάρχει ένας ιδιαίτερος βηματισμός που ονομάζεται «το βάδισμα της χήνας»: τα πόδια σηκώνονται διαδοχικά από το έδαφος εντελώς τεντωμένα.

Ο ποιητής έγραψε γι' αυτήν...

Στ. 1144-46: Οι χήνες δουλεύοντας τα πόδια τους σα φτυάρια έριχναν τον πηλό στις σκάφες.

...κι ακόμα στ. 521, 707, 805 και 1300-2

Η Μελέτη και η Προστασία των Πουλιών

Για όσους θέλουν να γνωρίσουν τα πουλιά... από μακριά!

Έχοντας μελετήσει κανείς το μέγεθος, τα χρώματα και τα ονόματα των πουλιών, μπορεί να παρατηρήσει τη ζωή τους αλλά και να αναγνωρίσει το είδος τους.

Ο πιο εύκολος τρόπος παρατήρησης είναι από απόσταση, με κιάλια ή τηλεσκόπιο. Για πιο κοντά, θα πρέπει ο παρατηρητής να πλησιάσει πολύ ήσυχα και να σταθεί πίσω από έναν θάμνο ή άλλη κρυψώνα. Σε καμία περίπτωση όμως δεν θα πρέπει να ενοχλήσει τα πουλιά, ιδιαίτερα κατά την περίοδο της αναπαραγωγής. Ποτέ δεν πλησιάζουμε τις φωλιές τους.

Αναζητώ τα πουλιά

Ποιες ώρες; Όσο πιο πρωί τόσο πιο καλά.

Με τι καιρό; Ποτέ με δυνατό άνεμο ή δυνατή βροχή (γιατί τα πουλιά κρύβονται).

Με τι ρούχα; Όχι ζωηρά χρώματα ούτε νάιλον υφάσματα που κάνουν θόρυβο.

Με τι κιάλια; Τα μικρά (π.χ. 8x21 ή 8x30) μεταφέρονται εύκολα, ενώ τα μεγάλα (π.χ. 7x50 ή 10x50) έχουν καθαρή και φωτεινή εικόνα.

Πώς να κινηθώ; Αργά, με συχνές στάσεις. Προβάλλω αργά το κεφάλι για να κοιτάξω πίσω από φράχτες και θάμνους. Προσέχω ιδιαίτερα όταν πλησιάζω σε ξέφωτα και όχθες.

Τι να προσέξω; Ήχους (κελαηδήματα και φωνές), γρήγορες κινήσεις (πουλιά που πηδούν από κλαδί σε κλαδί, που περπατούν στην όχθη, που πετάνε από δέντρο σε δέντρο).

Τι να μελετήσω; Αναζητώ εικόνες των πουλιών στο διαδίκτυο, χρησιμοποιώντας το επιστημονικό όνομα κάθε είδους. Επισκέπτομαι τον ιστότοπο της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας. Έχω μαζί μου το βιβλίο «Τα Πουλιά της Ελλάδας, της Κύπρου και της Ευρώπης» που με βοηθά να αναγνωρίσω τα πουλιά.

Η σημασία της προστασίας τους...

Μέχρι σήμερα στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί 449 είδη πουλιών: κάποια παραμένουν όλο τον χρόνο, πολλά μόνο το χειμώνα και αρκετά ως επισκέπτες κατά την περίοδο της μετανάστευσης προς τον χειμερινό ή τον καλοκαιρινό τόπο διαμονής τους, ενώ άλλα είναι τυχαίοι, παραπλανημένοι επισκέπτες.

Τα τελευταία χρόνια όμως έχουν εξαφανισθεί περίπου 80 είδη πουλιών σε όλο τον κόσμο και κάποια είδη, όπως το Όρνιο, η Πετροπέρδικα, ο Χρυσαιτός κ.ά., αντιμετωπίζουν τον ίδιο κίνδυνο. Υπεύθυνος γι' αυτό είναι κυρίως ο ίδιος ο άνθρωπος καθώς αλλοιώνει το φυσικό περιβάλλον με διάφορους τρόπους, όπως με την καταστροφή των βιοτόπων που τα πουλιά έχουν ανάγκη για την επιβίωσή τους, την υπερβολική χρήση φυτοφαρμάκων, τη μόλυνση των θαλασσών με χημικές ουσίες ή πετρελαιοκηλίδες. Η λαθροθηρία αποτελεί σοβαρή απειλή για πολλά είδη πουλιών. Πολλά ακόμα πεθαίνουν από τυχαία ατυχήματα, όπως από ηλεκτροπληξία σε ηλεκτρικά καλώδια.

Στη χώρα μας με ειδικούς νόμους απαγορεύεται η θανάτωση και η αιχμαλωσία των άγριων πουλιών και η καταστροφή των φωλιών και των αυγών τους. Προβλέπονται, επίσης, εποχές του χρόνου και συγκεκριμένες περιοχές που επιτρέπεται το κυνήγι όσων από αυτά θεωρούνται θηράματα, δηλαδή κατάλληλα για κυνήγι.

Αν θέλετε να γνωρίσετε καλύτερα τον κόσμο των πουλιών, υπάρχουν διάφοροι οργανισμοί και σωματεία που μπορείτε να απευθυνθείτε ή ακόμα να γίνετε μέλη, όπως η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία: Θεμιστοκλέους 80, Αθήνα, τηλ. 210 8228704 & 210 8227937, η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, τηλ. 210 3224944, το Ελληνικό Κέντρο Δακτυλίωσης Πουλιών, τηλ. 22510 36235, κ.ά.

Επισκεφθείτε ακόμη την ιστοσελίδα της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας, www.ornithologiki.gr, και ενημερωθείτε για τα πουλιά που ζουν στην Ελλάδα, τους βιότοπους, την προστασία τους, καθώς και για εκδηλώσεις που θα σας δώσουν την ευκαιρία να γνωρίσετε τον κόσμο τους όπως η «Γιορτή των Πουλιών» και τα «Χελιδονίσματα».

Το έργο «Σχεδιασμός και παραγωγή παιδαγωγικών εργαλείων για την ανάδειξη της σημασίας του θεάτρου στην αρχαιότητα και σήμερα» (κωδικός MIS 339817) υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ISBN: 978-960-386-225-3